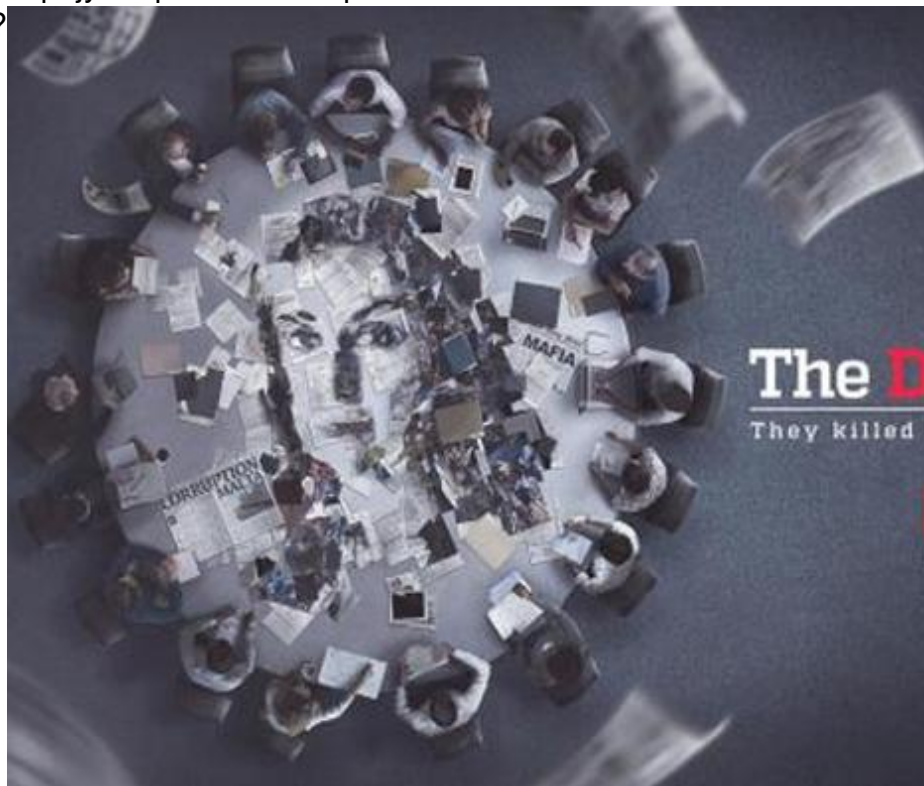

Међународни конзорцијум новинара покушава да разреши убиство малтешке новинарке Дафне Каруана Галиције. Зашто то морају да раде новинари? И да ли ЕУ чини довољно да покрене Малту да убрза истрагу?

45 новинара из 15 земаља раде на томе да доврше истраживачки посао који је започела убијена малтешка новинарка Дафне Каруане Галиција. Они се надају да ће пронаћи кључни траг који би водио ка наручиоцима и организаторима њеног убиства. Малтешка влада и правосудни органи нису доставили никакве нове резултате истраге чак ни шест месеци након убиства. Сада се поставља питање шта Европска унија ради како би одржала притисак на своју земљу чланицу - Малту и шта чини како би заштитила оне који се баве истраживачким новинарством?

„Европска комисија очекује независну и темељну истрагу убиства све док се одговорни не пронађу и не предају правосудним органима”, каже Маргаритис Шинас. Но, какве су шансе да се то догоди када се зна да су политичка, правосудна и полицијска тела на Малти у уској спрези, што доводи под сумњу независност судова. Разоткривање те спреге је годинама било део посла убијене новинарке, а нове детаље је објавио истраживачки тим пројекта „Дафне”.

Међутим, Европска комисија у Бриселу не види никакву системску кризу у правосудном систему Малте, тврдећи како не постоји разлог за вођење процеса због кршења владавине права, рекао је Шинас. О овоме се расправљало и у ЕУ и установљено је да

правна држава на Малти није угрожена. Речено је међутим да постоје "специфични проблеми" и да се о томе се разговара са одговорнима на Малти. Речено је и да је Европска комисија у контакту са владом Малте.

Свен Гиголд, посланик странке Зелених и члан делегације ЕУ која је посетила Малту, не слаже се са изјавом портпарола ЕУ: „Постоји системски проблем са владавином права на Малти, који Европска комисија покушава да заташка - чак и након убиства новинарке - и мислим да је то страшно."

Брисел је најавио и извештај око сумњивих активности на Малти, које се односе на продају европских пасоша. У принципу, та одговорност лежи на свакој држави чланици појединачно а повреде закона се не могу лако препознати. О овим работама малтешке владе опсежно је писала убијена новинарка Дафне Гаруана Галиција. Под условом да уложи 1,1 милион евра, сваки држављанин било које треће земље може постати грађанин Малте. Наводно су бизнисмени из Русије, Кине и арапских земаља били главни профитери ове регулативе.

Помаже ли још једна измена закона?

Но, када се ради о прању новца, ту је ситуација потпуно другачија. Установљено је да постоје и везе између аутократске владе Азербајџана, Пилатус банке на Малти и премијера Џозефа Муската, коју је открила управо убијена новинарка Дафне. Малтешке власти затвориле су банку крајем марта а ирански власник се сада налази у притвору у САД. Међутим, разјашњавање нејасних монетарних трансакција на релацији Баку – Малта није напредовало.

Европска комисија заправо признаје да Малта има проблема, када каже: „Комисија ће испитати да ли ће против Малте покренути поступак за утврђивање повреде ЕУ-споразума када је у питању прање новца”, рекао је Шинас. Он упућује на Директиву 5 о прању новца, коју је у четвртак усвојио Европски парламент. Њоме се поштравају правила и мјере и отежава се прање новца.

Јавни регистар власника и поверена

Јудит Саргентини, председавајућа преговарачке делегације у Европском парламенту истиче да је још током последњег поштравања мера дошло до битних промена. "Од тада власници фирми и некретнина морају бити уврштени у јавни регистар." Након што је уведено правило да власници морају бити регистровани, откривени су посредници, који су стајали иза сумњивих послова, чиме је отворен пут да се стане у крај прању новца, финансирању тероризма и утаји пореза.

"Наша идеја је да очистимо закон од неадекватних мјера", каже Саргентини, и то тако да се криминалне активности не могу тако лако скривати иза фасаде наизглед легитимних фирми. Сада ће приступ регистру бити могућ и невладиним организацијама и новинарима.

Адвокатска канцеларија, која је главни оператор у пословима око издавања пасоша грађанима трећих земаља на Малти, наводно је у власништву два труста. У регистру о томе ко стоји иза ова два труста наведено је име непознате жене из Малезије. Она би могла бити члан фамилије неког од сарадника адвокатске канцеларије. Не ради се, дакле, само о идентификацији имена из регистра у који се уносе власници фирми већ и о идентификацији оних који раде у позадини и заправо вуку све конце.

Без обзира на све, Саргентини ипак сматра да ће нови закон донети побољшања за оне који се баве истраживачким новинарством, као Дафне: „Не можемо је вратити у живот, али када се побринемо да одређене информације изађу на светло дана и допру до јавности, лакше ћемо омогућити истрагу и разрешити неки случај”.

(Дојче веле)